

25820- FERNANDO PESSOA I ELS MOVIMENTS D'AVANTGUARDA

- **SEMESTRE** : Segon semestre
  - **NÚMERO I TIPUS DE CRÈDITS**: 6 crèdits de lliure elecció
  - **HORARI** : Dilluns i Dimecres de 15.00 a 16.30 hores
  - **PROFESSOR** : Jordi CERDÀ
  - **TELÈFON**: 93.581. 23. 20
  - **E-mail** : jcerdas@uoc.edu
-

OBJECTIUS

L'assignatura pretén introduir l'estudiant a la lectura de Fernando Pessoa, un dels autors més emblemàtics de la modernitat. El curs es planteja com un doble recorregut: el primer per la modernitat literària de Portugal i, el segon, per les característiques més afins a la poètica avantguardista del poeta portuguès. Intentarem que l'estudiant pugui descobrir una de les tradicions líriques més importants d'aquest segle, la qual té a Pessoa com l'autor insígnia, però a la qual podem afegir altres noms com Mário de Sá-Carneiro, Teixeira de Pascoaes o Camilo Pessanha. Farem un particular incís en la recepció dels autors portuguesos a la literatura catalana i hispànica.

No es pressuposa cap coneixent previ de portuguès per part de l'estudiant, de tota manera, intentarem a l'aula llegir i escoltar textos en la seva llengua original. El dossier i la bibliografia posa a l'abast de l'alumne un bon nombre de textos traduïts tant en català com en espanyol.

PROGRAMA

- 1- Característiques generals de la cultura portuguesa de tombant de segle.
- 2- La introducció de la modernitat a Portugal: *Cesário Verde*.
- 3- El simbolisme portuguès de tombant de segle: *Camilo Pessanha*.
- 4- La *Renasença Portuguesa* i el *saudosismo*.
Teixeira de Pascoaes: el teòric del *saudosismo*.
La projecció del *saudosismo* a la resta de la península.
- 5- Una veu femenina isolada: *Florbela Espanca*.
- 6- Fernando Pessoa: aproximació biogràfica.
Particularitats de l'edició de la seva obra.
- 7- Primera avantguarda portuguesa: el moviment *Orpheu*
Mário de Sá-Carneiro
Relació d'aquesta avantguarda portuguesa amb la resta d'europes.
- 8- Pessoa i la creació d'heterònims: *o drama em gente*.
Alberto Caeiro: el mestre
Ricardo Reis: el paganisme.
Álvaro de Campos: la provocació de l'avantguarda.
- 9- Pessoa: el filòsof i el profeta.
Sebastianismo i cinquè imperi.
Lectura de Mensagem.

10-Pessoa i la revista *Presença*

AVALUACIÓ

Durant el curs es treballarà un dossier, el poemari *Mensagem* i el *Livro da desassossego*. Hi haurà un examen a final de curs i l'opció de millorar nota amb la presentació d'un treball.

BIBLIOGRAFIA

Es tindran presents les edicions més usuals de l'obra de Pessoa, és a dir, des de la tradicional de l'editorial Ática, la d'António Quadros, fins a las de *l'equipa Pessoa* o les de Teresa Rita Lopes. Així mateix, tindrem present els principals traductors tant en català com en espanyol del poeta portuguès, com ara Joaquim Sala-Sanahuja o Campos Pámpano, Perfecto Cuadrado o Ángel Crespo.

- Amaral, Fernando Pinto de (1998) *Um século de poesia em Portugal*, Alpha, Lisboa.
- Botelho, A. / Teixeira, A. (ed.) (1986) *Filosofia da Saudade*, INCM, Lisboa.
- Bréchon, R. (1999), *Extraño extranjero. Una biografía de Fernando Pessoa*, Alianza Editorial, Madrid.
- Centeno, Y.K. (ed.) (1993), *Portugal: mitos revisitados*, Ed. Salamandra, Lisboa.
- Crespo, A. (1984), *Estudios sobre Pessoa*, Bruguera, Barcelona.
- Lourenço, E. (1978), *O laberinto da saudade*, D. Quixote, Lisboa.
- Lourenço, E. (1981), *Fernando Pessoa revisitado*, Moraes, Lisboa.
- Machado, Álvaro Manuel (1996) *Dicionário de Literatura Portuguesa*, Caminho/Presença, Lisboa,
- Quadros, A. (1968), *Fernando Pessoa. A obra e o homem*. Ed. Arcádia, Lisboa.
- Sala-Sanahuja, J. (ed.) (1988), *Aspectes actuals de l'obra de Fernando Pessoa*. Fund. La Caixa, Barcelona.
- Saraiva, A.J. / Lopes, O. (1987), *História da literatura portuguesa*, Porto ed. Oporto (14 ed.)
- Sena, J. de (1982), *Fernando Pessoa & Cia heterónima*. 2 vols. Ed. 70, Lisboa.
- Tabucchi, A. (1984), *Pessoana mínima*, Imprensa Nacional/Casa da Moeda, Lisboa.

